

Kineski predsednik Si Đinping obavezao se 21. septembra na Generalnoj skupštini UN da neće graditi nove elektrane na uglj u inostranstvu.

Ova najava je značajna za region Zapadnog Balkana jer Kina podržava nekoliko projekata za izgradnju novih termoelektrana na uglj, koncentrisanih u Bosni i Hercegovini i Srbiji.

Iako Ksi nije detaljno objasnio hoće li se to odnositi i na projekte koji su već aktivni (ali nisu u izgradnji), poput širenja tuzlanske elektrane na uglj u Bosni, to je dodatni udarac za one koji teže proširenju proizvodnje uglja kapaciteti, posebno s obzirom na to da je nekoliko projekata već zamrlo u kontroverzi.

„Moramo poboljšati globalno upravljanje životnom sredinom, aktivno odgovoriti na klimatske promene i stvoriti zajednicu života za čoveka i prirodu. Moramo ubrzati prelazak na zelenu i nisko-ugljičnu ekonomiju i postići zeleni oporavak i razvoj. Kina će nastojati postići najveću emisiju ugljen -dioksida pre 2030. godine i postići neutralnost ugljika prije 2060. To zahteva ogroman naporan rad i mi ćemo uložiti sve napore da ispunimo ove ciljeve“, rekao je Ksi Generalnoj skupštini UN -a.

„Kina će pojačati podršku drugim zemljama u razvoju u razvoju zelene energije i energije sa niskim sadržajem ugljenika, i neće graditi nove elektrane na uglj u inostranstvu“, dodao je on.

Poslednjih godina Kina je pojačala svoje prisustvo na Zapadnom Balkanu, kao i šire u regionu Centralne i Jugoistočne Evrope, gde je uložila velika sredstva u energetske i transportne infrastrukturne projekte. Kada je kineski rast počeo da se usporava pre deceniju ili više, veliki kineski inženjerski konglomerati počeli su da traže nove mogućnosti u inostranstvu. Tipično, takvi projekti se finansiraju iz kredita kineskih banaka povezanih sa državom, a sprovode ih kineske građevinske kompanije. To je dovelo do zabrinutosti zbog zaduženosti zemalja poput Crne Gore koje su se u velikoj meri zaduživale od Kine, kao i zbog transparentnosti ugovora o zajmu.

Ipak, spremnost Kine da finansira projekte proizvodnje energije iz uglja učinila ju je dobrodošlim investitorom u zemljama poput Bosne i Srbije u vreme kada su velike međunarodne razvojne banke aktivne u regionu rekle da više neće finansirati projekte uglja. Ovo je dovelo do ukidanja, na primer, planirane elektrane Kosova e Re na Kosovu nakon što je Svetska banka rekla da neće finansirati projekat. Uprkos težnjama zemalja širom regiona da se pridruže Evropskoj uniji, nekoliko njih nije ispunilo svoje obaveze o smanjenju emisija, što ima štetne posledice po zdravlje u regionu i šire.

„Izjava predsednika Si Đinpinga je savršena prilika i za lokalne i za kineske partnere da se povuku iz ovih projekata, koji će se nesumnjivo ispostaviti kao obaveze, a ne imovina“, rekla je za Bne IntelliNews Pipa Galop, koordinatorka istraživanja u CEE Bankwatch Network.

Analitičari nezavisnog istraživačkog centra za klimatske promene E3G tvrdili su 22. septembra da bi „prestanak finansiranja kineskog uglja mogao da dovede do ravnoteže za nekoliko [evropskih] zemalja koje još razmatraju novi uglj“.

„Trećina bosanskohercegovačkih i dvije trećine planiranih projekata uglja u Srbiji oslanja se na kineska ulaganja. To ih stavlja u poziciju da prekinu svoje nove planove za uglj i istraže penzionisanje svojih postojećih flota do 2040. godine“, dodali su.

Koalicija Europe Beyond Coal pozvala je na ukidanje termoelektrana na uglj Kostolac B3 u Srbiji i Tuzle 7, Ugljevik III i Banovići u Bosni, navodi se u saopštenju poslanom bne IntelliNews -u. Pozvao je opredeljenje Kine da prekine podršku novom uglju u inostranstvu, zajedno sa saopštenjem Turske na Generalnoj skupštini UN da namerava da ratifikuje Pariski sporazum UN o klimi, kritičnim udarcem za energiju uglja u Evropi.

Sva četiri projekta proizvodnje energije iz uglja u Bosni i Srbiji – Kostolac 3 u Srbiji i Banovići, Tuzla i Ugljevik III u Bosni – uključuju kineske kompanije.

„Iako pozdravljamo odluku Kine da podvuče crtu u pesku i obavezujemo se da će prekinuti podršku novim projektima uglja u inostranstvu, ovo treba da bude podržano konkretnim akcijama“, rekao je Denis Žiško iz Centra za ekologiju i energiju u Bosni, kao citira Europe Beyond Coal. „Kina bi trebala početi tako što će prekinuti svoje učešće u novom projektu postrojenja na uglj Tuzla 7. Trenutno je u zastoju i zaglibio je u skandal. To je neželjeni teret za lokalnu zajednicu.“

Nakon Ksijeve najave, ministar energetike, rudarstva i industrije Federacije Bosne i Hercegovine Nermin Džindić rekao je da će to uticati na izgradnju bloka 7 Termoelektrane Tuzla i pozvao na prekid projekta, prenela je agencija Fena.

„Ako je odluka takva kakvu smo čuli iz medija, onda treba da sednemo i razmislimo o pravcima da se ovaj projekat zaustavi na redovan, legalan i jedino ispravan način“, rekao je Džindić.

Unutar bosanske Federacije već se vode rasprave o tome hoće li se nastaviti sa proširenjem elektrane u Tuzli. Projekat je doživeo zastoj u julu kada je otkriveno da se General Electric (GE), ključni podizvođač, povukao.

Džindić je za Fenu prokomentarisao razgovore između Vlade Federacije i parlamenta o tom pitanju. „Prošle nedelje smo dobili zvanične informacije od parlamenta da predložimo određene zaključke koji će biti razmatrani tokom rasprave. Ovu informaciju resorno ministarstvo uputilo je [Elektroprivredi BiH], nadzornom i upravnom odboru. Dali smo sedam dana da komentarišemo i dostavimo nam radni materijal kroz zaključke o čemu treba raspravljati u parlamentu. Dakle, parlament daje konačnu saglasnost, a potpisnik ugovora je Elektroprivreda BiH, koja je u vlasništvu Vlade FBiH, sa našim strateškim partnerom iz

Kine”, rekao je Džindić.

“Konkretno za Tuzla 7, kineski izvođač radova, Gezhoubu, nije uspio ispuniti svoje prvobitne obaveze zbog toga što je GE prekinuo isporuku kotla. Sada nudi ono što će verovatno biti inferiorna alternativa, pa bi se vlada FBIH u svakom slučaju trebala povući iz projekta.

Izjava predsednika Si Đinpinga sada pruža odličnu priliku za očuvanje obraza za obe strane: Kina može pokazati da provodi svoju novu obavezu, dok FBIH može spasiti Elektroprivredu BiH od ovog skupog projekta bijelog slona”, rekao je Galop za bne IntelliNews.

Unutar bosanske Federacije već se vode rasprave o tome hoće li se nastaviti sa proširenjem elektrane u Tuzli. Projekat je doživeo zastoj u julu kada je otkriveno da se General Electric (GE), ključni podizvođač, povukao.

Džindić je za Fenu prokomentarisao razgovore između Vlade Federacije i parlamenta o tom pitanju. „Prošle nedelje smo dobili zvanične informacije od parlamenta da predložimo određene zaključke koji će biti razmatrani tokom rasprave. Ovu informaciju resorno ministarstvo uputilo je [Elektroprivredi BiH], nadzornom i upravnom odboru. Dali smo sedam dana da komentarišemo i dostavimo nam radni materijal kroz zaključke o čemu treba raspravljati u parlamentu. Dakle, parlament daje konačnu saglasnost, a potpisnik ugovora je Elektroprivreda BiH, koja je u vlasništvu Vlade FBiH, sa našim strateškim partnerom iz Kine”, rekao je Džindić.

“Konkretno za Tuzla 7, kineski izvođač radova, Gezhoubu, nije uspio ispuniti svoje prvobitne obaveze zbog toga što je GE prekinuo isporuku kotla. Sada nudi ono što će verovatno biti inferiorna alternativa, pa bi se vlada FBIH u svakom slučaju trebala povući iz projekta.

Izjava predsjednika Si Đinpinga sada pruža odličnu priliku za očuvanje obraza za obje strane: Kina može pokazati da provodi svoju novu obavezu, dok FBIH može spasiti Elektroprivredu BiH od ovog skupog projekta bijelog slona”, rekao je Galop za bne IntelliNews.

Srpska ministarka rudarstva i energetike Zorana Mihajlović rekla je ranije ovog meseca na konferenciji RES 2021 da će najmanje 5 milijardi evra biti uloženo u obnovljive izvore energije (OIE) u Srbiji u okviru investicionog ciklusa vrednog 17 milijardi evra. Srbija je trenutno zavisna od energije iz uglja, ali do 2040. ima za cilj da proizvede najmanje 40% energije dobijene iz OIE, a više od 50% do 2050. godine.

Na Generalnoj skupštini UN -a, predsjedavajući Predsedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić rekao je da zemlja trenutno ima oko 40% zelenih kapaciteta za proizvodnju električne energije.

„Međutim, postepeno gašenje termoelektrana, a samim tim i većine rudnika, koje se od nas očekuje u narednih 25 do 30 godina, dovešće do nestašice električne energije koju teško

može na vreme nadoknaditi kapacitet zelene energije. Uz očuvanje reka i ekološkog biodiverziteta, u skladu sa međunarodnim normama ", rekao je Komšić skupštini 22. septembra.

„Verujem da se i mnoge druge države prisutne ovde suočavaju sa tim [izazovima]. Međutim, Bosna i Hercegovina stoji iza svog obećanja da će doprineti smanjenju emisije stakleničkih plinova ", dodao je.

Izvor: intellinews.com